

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 21. desember 2023 av Høyesterett i avdeling med

justitiarius Toril Marie Øie
dommer Kristin Normann
dommer Arne Ringnes
dommer Wenche Elizabeth Arntzen
dommer Erik Thyness

HR-2023-2432-A, (sak nr. 23-075467SIV-HRET)
Anke over Gulating lagmannsretts dom 7. mars 2023

A (advokat Christian Henrik Prahler Reusch)

mot

Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet (Regjeringsadvokaten
v/advokat David Magnus Myr – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Thyness:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder krav på foreldrepenger for en far som først etter mors siste stønadsdag søkte om utsettelse av uttak av fedrekvoten. Hovedspørsmålet er om folketrygdloven §§ 14-10 syvende ledd og 14-11 på det aktuelle tidspunkt ga en fristregel som medførte tap av stønadsdager i et slikt tilfelle. Det er også spørsmål om søksmålsvilkårene i tvisteloven § 1-3 er oppfylt.
- (3) Jeg nevner at folketrygdloven § 14-10 syvende ledd ble opphevet og § 14-11 endret med virkning fra 1. oktober 2021, slik at hovedproblemstillingen i saken – som har vært omtalt som fedrekvotefellen – ikke er aktuell for foreldre som fikk barn etter dette tidspunktet.
- (4) Rett til foreldrepenger opptjenes på grunnlag av inntekt etter de samme regler som gjelder for sykepenger. Stønaden ytes for alle dager i uken unntatt lørdag og søndag, jf. folketrygdloven § 14-7 første og siste ledd. Når begge foreldre har rett til foreldrepenger, og de velger uttak etter full sats, det vil si 100 prosent av beregningsgrunnlaget, er stønadsperioden ved fødsel 49 uker, mens den er 59 uker hvis de velger nedsatt sats på 80 prosent, jf. § 14-9 første og tredje ledd.
- (5) Når begge foreldrene oppfyller vilkårene for foreldrepenger, kan de fritt fordele stønadsperioden seg imellom bortsett fra at en nærmere bestemt periode – ved full sats 15 uker – er forbeholdt hver av dem, jf. § 14-9 femte og sjette ledd. Disse femten ukene kalles henholdsvis mødrekvoten og fedrekvoten, mens den resterende del av den samlede perioden kalles fellesperioden.
- (6) A fikk barn 12. juli 2018. Han hadde opptjent full rett til foreldrepenger. Barnets mor tok ut hele felleskvoten, slik at han hadde krav på fedrekvoten på 15 uker.
- (7) Den 4. februar 2019 utløp perioden for foreldrepenger til barnets mor. Deretter hadde hun ulønnet permisjon, mens A arbeidet i full stilling.
- (8) A søkte 9. mai 2019 om foreldrepenger med 100 prosent dekningsgrad for perioden fra 3. juni 2019 til 13. september 2019, det vil si fedrekvoten. Permisjonsperioden var avklart med arbeidsgiver på forhånd.
- (9) Ved Navs vedtak 4. juni 2019 fikk A innvilget utsettelse fra søknadstidspunktet 9. mai 2019. Han fikk samtidig innvilget uttak av åtte dager med foreldrepenger fra 3. juni til 12. juni 2019, som var siste dag i 49-ukers-perioden fra mor tok ut permisjon. De resterende 67 dagene mente Nav at A hadde tapt fordi søknaden om utsettelse ble sendt 67 stønadsdager etter siste stønadsdag for mor.
- (10) A klaget til Nav Klageinstans, som 22. oktober 2019 ikke ga ham medhold i klagen under henvisning til blant annet at foreldrepenger må tas ut sammenhengende, og at han i april

2018 hadde fått informasjon fra Nav om muligheten til å søke unntak fra dette senest siste dag i fellesperioden.

- (11) Etter anke fra A avsa Trygderetten kjennelse 3. desember 2020, hvor Nav Klageinstans' vedtak ble stadfestet.
- (12) A klaget deretter saken inn for Sivilombudet, som ga uttalelse 30. juni 2021. Sivilombudet mente at praksisen om at far måtte søke om utsettelse av foreldrepenger innen mors siste stønadsdag, hadde «lite støtte i ordlyden og forarbeida til lova». Videre mente Sivilombudet at A hadde rett til utsatt uttak av foreldrepenger for den perioden som var gått fra mors siste stønadsdag til han søkte om utsettelse, og ba Arbeids- og velferdsdirektoratet om å sørge for at saken ble vurdert på nytt.
- (13) Etter at Nav hadde fastholdt vedtaket, anbefalte Sivilombudet i brev 10. november 2021 A å ta ut søksmål. En slik anbefaling utløser rett til fri sakførsel etter rettshjelploven § 16 første ledd nr. 3, og rett til å søke om dekning av motpartens sakskostnader uten hensyn til partens økonomiske stilling etter rettshjelploven § 22 fjerde ledd.
- (14) A innga 1. februar 2022 stevning til Gulating lagmannsrett mot staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet, med påstand om at Trygderettens kjennelse skulle kjennes ugyldig. Han anførte prinsipalt at staten hadde tolket folketrygdloven feil, og subsidiært at Navs praksis var diskriminerende mot menn.
- (15) Staten mente at en søksmålsfrist ikke var oppfylt og påsto saken avvist. Ved kjennelse 29. august 2022 fremmet lagmannsretten søksmålet. Statens anke over kjennelsen til Høyesterett ble nektet fremmet.
- (16) Gulating lagmannsrett avsa dom 7. mars 2023 med slik slutning:
  - «1. Staten v/Arbeids- og velferdsdirektoratet frifinnes.
  2. Partene bærer sine egne sakskostnader for lagmannsretten.»
- (17) Saken ble avgjort ved dissens. Flertallet mente at Trygderettens kjennelse var gyldig. Det mente at det etter lovens ordlyd var anledning til å oppstille en frist som medførte bortfall av stønad som det ikke var søkt om i rett tid, og at forarbeidene, samt langvarig og fast forvaltningspraksis, støttet dette. Videre kom flertallet til at vedtaket ikke innebar ulovlig forskjellsbehandling av menn. Mindretallet mente at man ikke kunne utlede noen frist av loven og hadde følgelig ikke foranledning til å gå inn på spørsmålet om diskriminering.
- (18) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen. Saken står i det vesentlige i samme stilling som for de tidligere instanser.

Partenes syn på saken

- (19) Den ankende part – A – har i korte trekk argumentert slik:
- (20) Søksmålsvilkårene i tvisteloven § 1-3 er oppfylt. At A skal betale eventuelt tilkjente foreldrepenger til sin arbeidsgiver, medfører ikke at han mangler nødvendig rettslig

interesse i saken. Det er han som er berettiget til ytelsene, og hans arbeidsgiver kunne neppe ha reist sak selv. Sakens spørsmål gjelder dessuten mange, og søksmålsbetingelsene må ses i lys av allmenne behov for å få avklart og respektert rettsreglene.

- (21) Trygderettens kjennelse er ugyldig fordi det ikke er tilstrekkelig klar hjemmel i lov for å gjøre As rett til foreldrepenger betinget av at det søkes om utsettelse av uttak før mors siste dag med foreldrepenger. Den dagjeldende bestemmelsen i folketrygdloven § 14-10 syvende ledd om at foreldrepenger måtte tas ut sammenhengende, var ingen fristregel. Dessuten fulgte det av henvisningen til § 14-11 at regelen om sammenhengende uttak måtte vike for retten til utsettelse etter § 14-11.
- (22) Kravet om sammenhengende uttak var begrunnet med hensynet til arbeidsgivernes behov for kontinuitet i arbeidsstokken, noe som ikke er relevant i overgangen fra mors til fars permisjon.
- (23) Kravet om skriftlig avtale med arbeidsgiver i dagjeldende § 14-11 annet ledd er kun et dokumentasjonskrav, og A hadde skriftlig ansettelsesavtale.
- (24) Folketrygdloven har ikke egne regler om fremsettelse av krav på foreldrepenger. Men den generelle regelen i lovens § 22-13 om at det gis ytelser for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt frem, tilsier at mors siste stønadsdag ikke er noen frist.
- (25) Reelle hensyn taler imot den angivelige fristregelen. Erfaring viser at den har virket som en felle for mange fedre.
- (26) Trygdemyndighetenes praksis kan ikke slå igjennom overfor rettskildebildet for øvrig.
- (27) Subsidiært er det anført at den aktuelle praksisen innebærer en ulovlig indirekte diskriminering av menn fordi det nesten bare er menn som er rammet av den, jf. blant annet likestillings- og diskrimineringsloven §§ 1 og 2.
- (28) A har nedlagt slik påstand:
- «1. Trygderettens kjennelse 3. desember 2020 er ugyldig.
  2. A tilkjennes sakskostnader.»
- (29) Ankemotparten – *staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet* – har i korte trekk argumentert slik:
- (30) Søksmålsvilkårene i tvisteloven § 1-3 annet ledd er ikke oppfylt.
- (31) Den som reiser saken, må selv ha et reelt behov for rettsavklaring. Ettersom A har fått permisjon med lønn fra arbeidsgiveren sin, har han ikke lidt noe økonomisk tap, og en dom vil ikke ha noen betydning for hans rettsstilling.
- (32) Det er irrelevant at arbeidsgiveren vil ha et refusjonskrav dersom han får medhold. A kan bare fremme sitt eget krav.

- (33) Folketrygdlovens daværende § 14-10 syvende ledd bestemte at foreldrepenger måtte tas ut i en sammenhengende periode. I tilfelle avbrudd var vilkårene for ytelsen ikke oppfylt. Trygdemyndighetene kunne bare gi tillatelse til utsatt uttak etter søknad basert på lovfestede vilkår. Det fulgte av § 14-11 lest i lys av forarbeidene at avtale med arbeidsgiver om inntektsgivende arbeid på heltid måtte forelegges trygdekontoret før utsettelsen. Disse to reglene lest i sammenheng medførte at den som ikke søkte om utsettelse før utsettelsen startet, tapte retten til foreldrepenger.
- (34) Denne forståelsen har støtte i praksis fra Trygderetten, som er fast, konsekvent og langvarig, og dermed har vekt.
- (35) Fristregelen i folketrygdloven § 22-13 tredje ledd er uten betydning ettersom vilkårene for foreldrepenger ikke var oppfylt i den omtvistede perioden.
- (36) Sivilombudets uttalelse kan ikke føre til et annet tolkningsresultat.
- (37) Navs praksis innebar ingen indirekte diskriminering. Også kvinner som ønsket å utsette uttaket, måtte søke om det. Kravet om søknad innen en frist innebar ikke at menn ble dårligere behandlet enn kvinner.
- (38) Selv om det skulle legges til grunn at det var forskjellsbehandling, var den lovlig fordi den forfulgte et saklig formål og var nødvendig og forholdsmessig.
- (39) Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet har nedlagt slik påstand:
- «1. Anken forkastes.
  2. Staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

Mitt syn på saken

Søksmålsvilkårene

- (40) Den som reiser et søksmål for domstolene, må ha rettslig interesse i saken, jf. tvisteloven § 1-3, som lyder slik:
- «(1) Det kan reises sak for domstolene om rettskrav.
  - (2) Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. Dette avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det»
- (41) Innholdet i vilkårene er oppsummert i HR-2021-417-P *Acer I* avsnitt 121:
- «For så vidt gjelder den overordnede forståelsen, nevner jeg helt stikkordsmessig de tre vilkårene som fremgår av ordlyden. For det første må gjenstanden for søksmålet være et 'rettskrav'. Etter andre ledd stilles det et krav til 'aktualitet', som gjelder søksmålssituasjonen – det må være et reelt behov for rettsavklaring. Endelig er det et krav om 'tilknytning' til søksmålsobjektet – saksøkeren må ha et beskyttelsesverdig behov for å få dom overfor saksøkte.»

- (42) Staten har gjort gjeldende at A ikke har noe reelt behov for rettsavklaring fordi han har fått full lønn fra arbeidsgiver under sin permisjon og dermed hverken har lidt noe økonomisk tap eller tapt tid med barnet sitt.
- (43) Jeg er ikke enig i dette. A mener å ha et krav på foreldrepenger. Når staten avslår kravet, har han i utgangspunktet et klart behov for rettsavklaring.
- (44) Det forhold at A har fått utbetalt lønn av sin arbeidsgiver under permisjonen, betyr ikke at han har mistet sitt krav på foreldrepenger hvis lovens vilkår er oppfylt. Det avgjørende er etter min mening at arbeidsgiveren må formodes å ha utbetalt lønn i permisjonsperioden som et forskudd, og følgelig kan kreve beløpet tilbakebetalt hvis As krav mot Nav fører frem. Det er i denne sammenheng ikke avgjørende om arbeidsgiveren vil kreve tilbakebetaling hvis As søksmål *ikke* fører frem. Dette er et forhold mellom arbeidsgiveren og A, som er Nav uvedkommende.
- (45) Etter min mening er problemstillingen langt på vei parallell med den som foreligger når en tredjepart dekker en parts sakskostnader i forbindelse med en forvaltningsklage eller et søksmål. I begge sammenhenger har Høyesterett lagt til grunn at slik tredjemannsdekning ikke er til hinder for at parten tilkjennes sakskostnader, se HR-2022-1119-A avsnitt 54 følgende, som gjaldt sakskostnader for domstolene, med videre henvisning til HR-2020-1824-A, som gjaldt sakskostnader i en forvaltningssak.
- (46) Min konklusjon er at søksmålsbetingelsene i tvisteloven § 1-3 er oppfylt, slik at saken skal fremmes.

Fristspørsmålet

- (47) Domstolene prøver lovligheten av Trygderettens kjennelser, jf. trygderettsloven § 26 tredje ledd. Saken gjelder et lovtolkningsspørsmål, som domstolene kan prøve fullt ut.
- (48) Sakens sentrale spørsmål er om det, da A hadde permisjon, fulgte av folketrygdloven at retten til utsatt uttak av foreldrepenger falt bort dersom han ikke hadde søkt om utsatt uttak og fremlagt skriftlig arbeidsavtale senest siste dag barnets mor tok ut foreldrepenger, slik Nav og Trygderetten har praktisert ordningen.

Utgangspunkter

- (49) Før jeg går inn på lovtolkningen, nevner jeg at A har gjort gjeldende at folketrygdloven er en rettighetslov, og at hans tap av foreldrepenger er et inngrep i retten til slik stønad, noe som krever klar hjemmel i lov. Jeg bemerker til dette at spørsmålet beror på en tolkning av folketrygdloven. Rettighetene i seg selv, og lovens avgrensning av disse rettighetene, er to sider av samme sak og må fastlegges på grunnlag av de samme tolkningsprinsipper. Dette innebærer at den rettighetsreguleringen som følger av en naturlig forståelse av ordlyden, legges til grunn med mindre det er klare holdepunkter i forarbeidene for en annen forståelse, jf. HR-2021-2126-A avsnitt 74-75.

- (50) Grunnlaget for trygdemyndighetenes omstridte praksis var dagjeldende § 14-10 syvende ledd om at foreldrepenger må tas ut sammenhengende, lest i sammenheng med bestemmelsen i § 14-11 om at det må foreligge skriftlig avtale med arbeidsgiver.
- (51) Folketrygdloven § 14-10 syvende ledd lød i 2019 slik:
- «Foreldrepenger må tas ut sammenhengende fra det tidspunkt uttaket starter, se likevel § 14-11».
- (52) Hovedregelen var altså at foreldrepenger måtte tas ut sammenhengende, men at det kunne gjøres unntak etter reglene i § 14-11. Den delen av bestemmelsen som er relevant for vår sak, lød slik:
- «Uttak av foreldrepenger kan utsettes
- ...
- b) når den som mottar foreldrepenger er i inntektsgivende arbeid på heltid,
- ...
- Ved forhold som nevnt i bokstav b, må det foreligge skriftlig avtale med arbeidsgiver ...»
- (53) Selv om det står at uttak av foreldrepenger «kan» utsettes på de gitte forutsetninger, legger jeg til grunn at utsettelse *skulle* gis dersom vilkårene var oppfylt. Dette er i samsvar med Navs praksis og er ikke bestridt for Høyesterett.
- (54) Et spørsmål i denne sammenheng er om kravet om «sammenhengende uttak» i § 14-10 syvende ledd knyttet seg til begge foreldres samlede uttak, eller den enkelte forelders uttak.
- (55) Ordlyden skiller ikke mellom mors og fars deler av stønadsperioden og tilsier derfor at kravet knytter seg til den samlede stønadsperioden.
- (56) A har anført at kravet om sammenhengende uttak, som kommer til uttrykk i Ot.prp. nr. 3 (1975–1976) *Om lov om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.* kapittel XIII på side 119, var begrunnet med hensynet til arbeidsgiver, at det samme gjaldt folketrygdloven § 14-10 syvende ledd, og at dette hensynet ikke gjør seg gjeldende ved overgangen mellom mors og fars permisjon. Bestemmelsen har imidlertid senere også vært begrunnet med likestillingshensyn, og uansett kan lovens ordlyd ikke fravikes på grunnlag av usikre slutninger fra en knapp uttalelse i forarbeidene fra 1975.
- (57) Jeg legger etter dette til grunn at kravet om sammenhengende uttak knytter seg til den samlede uttaksperioden.
- (58) Det aktuelle unntaket i vår sak er § 14-11 bokstav b, som gjelder for stønadsmottaker som er i inntektsgivende arbeid på heltid. Jeg nevner at når det står «den som mottar foreldrepenger» i lovteksten, så er meningen åpenbart å vise til den som *ville ha* mottatt foreldrepenger dersom uttaket ikke hadde vært utsatt, altså i vår sak A selv.
Rammes A av en materiell fristregel?

- (59) Før A gikk ut i foreldrepermisjon, var han i inntektsgivende arbeid på heltid og hadde en skriftlig avtale med sin arbeidsgiver om dette. Han oppfylte dermed vilkårene i folketrygdloven § 14-11 første ledd bokstav b for utsettelse av uttaket av foreldrepenger. Sakens sentrale spørsmål er om han i tråd med Navs praksis likevel ikke hadde krav på foreldrepenger fordi han ikke hadde *søkt* om utsettelse innen siste dag av stønadsperioden til barnets mor.
- (60) As syn er at han har krav på foreldrepenger når han oppfylte vilkårene i § 14-11 første og annet ledd, som ikke omfatter noe krav til at søknad om utsatt uttak må foreligge før uttaket.

Lovens ordlyd

- (61) Det fremgår av ordlyden i folketrygdloven § 14-11 ikke andre vilkår for utsettelse av uttak av foreldrepenger enn de alternative vilkårene i bestemmelsens første ledd bokstav a til d, og A oppfylte etter ordlyden vilkåret i bokstav b. Noen frist er ikke nevnt, og det går heller ikke frem at stønad faller bort dersom det søkes etter fristen.
- (62) Det er vanlig lovteknikk å skille mellom materielle vilkår, saksbehandlingsregler og frister. Slik er også det generelle systemet i folketrygdloven. Vilråene for ytelse fremgår av lovens del III–VI, mens regler om saksbehandling og utbetaling fremgår av del VII. I lovens § 22-13, som står i del VII, er det gitt regler om frister for fremsettelse av krav, virkningstidspunkt og etterbetaling. De i vår sammenheng mest sentrale delene av bestemmelsen står i første til tredje ledd, som lyder slik:

«For å få en ytelse etter denne loven må den som har rett til ytelsen, sette fram krav.

...

Krav om en ytelse som utbetales som et engangsbeløp, se § 22-10 første ledd og fjerde ledd bokstavene a, b og c, må settes fram innen seks måneder etter at kravet tidligst kunne ha vært satt fram.

En ytelse som gis pr. dag eller pr. måned, se § 22-10 andre, tredje og fjerde ledd, gis for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble satt fram, dersom vilråene var oppfylt i denne perioden.»

- (63) Det er ikke noe i ordlyden som tilsier annet enn at fristen for å sette fram krav om foreldrepenger reguleres av denne bestemmelsen, som åpner for at det – når vilråene for ytelsen er oppfylt – kan gis ytelse for et gitt tidsrom før det er fremsatt krav om det.
- (64) Jeg legger til at dersom det hadde vært slik etter loven at retten til stønad falt bort hvis det ikke var søkt om utsettelse senest siste dag i den andre forelderens uttaksperiode, så ville det heller ikke ha hatt forankring i loven å innvilge foreldrepenger fra det senere tidspunkt da det ble fremlagt en søknad, slik ordningen ble praktisert.
- (65) På denne bakgrunn er mitt syn at lovens ordlyd klart tilsier at § 14-11, slik den lød i 2019, ikke ga grunnlag for en fristregel som førte til at rett til stønad kunne falle bort, slik Nav praktiserte ordningen.

Forarbeidene

- (66) Bestemmelsen om utsettelse av uttak av foreldrepenger ved heltidsarbeid kom inn i loven med virkning fra 1. januar 2007 på grunnlag av forslag i Ot.prp. nr. 104 (2004–2005). Det fremgår her at departementet foreslo å åpne for utsatt uttak ved heltidsarbeid fordi dette kunne være hensiktsmessig for noen foreldre, blant annet «for å få til en ‘kabal’ med barnepass før barnet begynner i barnehage», og at departementet antok at dette bare ville gjelde for korte perioder, se Ot.prp. nr. 104 (2004–2005) punkt 7.6.3 på side 30. Jeg kan ikke se at det her står noe som kaster særlig lys over vårt lovtolkningsspørsmål.
- (67) Staten har fremhevet at det på side 32 i proposisjonen er uttalt at hvis «det ikke foreligger en skriftlig avtale som forelegges for trygdekontoret, og stønadsmottaker begynner i arbeid før stønadsperioden er utløpt, vil arbeid i stønadsperioden kunne medføre avkorting i foreldrepengene». Denne uttalelsen knytter seg imidlertid til avkorting ved arbeid mens man er i stønadsperioden, altså en situasjon hvor vilkårene for å motta stønad ikke er oppfylt. Den gir følgelig liten veiledning for spørsmålet i vår sak.
- (68) Jeg konstaterer etter dette at spørsmålet om bortfall av stønad for den som ikke har søkt om utsatt uttak før utsettelsen, ikke er drøftet av lovgiver.

Reelle hensyn

- (69) Staten har trukket frem at krav om søknad og fremleggelse av skriftlig arbeidsavtale før utsettelse av uttak av foreldrepenger er viktig av kontrollhensyn, blant annet for å unngå tilbakedatering av arbeidsavtaler.
- (70) Jeg har vanskelig for å se at dette kontrollhensynet har spesielt stor vekt her, blant annet fordi det er forholdsvis enkelt å dokumentere ansettelsesforhold i etterkant gjennom lønnsrapportering til skattemyndighetene og i de senere år også ved oppslag i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret. Kravet om fremleggelse av arbeidsavtale har de siste årene for øvrig ikke vært praktisert fordi kontrollen skjer ved at Nav selv undersøker Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret. Det er da heller ikke anført fra statens side at manglende fremleggelse av arbeidsavtalen før uttaket av foreldrepenger er avgjørende i saken her.

Uttalelser i senere proposisjoner

- (71) Departementet har i Prop. 184 L (2012–2013) og Prop. 127 L (2020–2021), som begge gjelder fri utsettelse av foreldrepenger, vist til at det måtte søkes om utsettelse og dokumenteres skriftlig arbeidsavtale før utsatt uttak kunne finne sted. Jeg oppfatter dette som rene referanser til praksis uten noen rettslig analyse. Det kan derfor ikke tillegges vekt ved lovtolkningen.

Navs og Trygderettens praksis

- (72) Navs og Trygderettens praksis om bortfall av foreldrepenger når krav om utsatt uttak

er satt frem etter siste dag i stønadsperioden til den andre forelderens, er langvarig. Praksisen har imidlertid svak forankring i loven, og Trygderetten har ikke vært satt med fem medlemmer, slik retten normalt er når det må antas at en avgjørelse kan bli bestemmende for praksis på et saksområde, jf. trygderettsloven § 7 tredje ledd. Jeg legger derfor ikke vekt på denne praksisen.

Sivilombudets uttalelse

- (73) Sivilombudet avga 30. juni 2021 en uttalelse om forholdet i saken her. Hun konkluderer med at mors siste dag med uttak av foreldrepenger ikke utgjør noen frist for når far må søke om utsettelse for å unngå å tape rett til foreldrepenger.
- (74) Sivilombudets uttalelse er grundig og må tillegges vekt ved lovtolkningen.

Oppsummering og konklusjon

- (75) Reglene i folketrygdloven § 14-11, slik de lød i 2019, oppstilte etter sin ordlyd et vilkår for utsatt uttak av foreldrepenger som gikk ut på at søkeren måtte være i inntektsgivende arbeid på heltid, og at det måtte foreligge skriftlig avtale med arbeidsgiver. Det var imidlertid ingenting i ordlyden som kunne underbygge at dette innebar at retten til foreldrepengene falt bort dersom søknad om utsatt uttak ikke forelå senest siste dag i den andre forelderens uttaksperiode. Eventuelle frister bygget på annet grunnlag er ikke anført i saken.
- (76) Forarbeidene gir ikke støtte for en annen forståelse.
- (77) Navs og Trygderettens praksis har ikke slikt grunnlag i folketrygdloven at den kan tillegges vekt ved tolkningen, jf. HR-2021-2126-A avsnitt 67.
- (78) Sivilombudet har avgitt en grundig uttalelse om saken der det er konkludert med at Navs og Trygderettens praksis ikke hadde hjemmel i loven.
- (79) Basert på dette rettskildebildet er min konklusjon at Navs praksis, hvoretter krav på foreldrepenger falt bort hvis søknad om utsatt uttak ikke forelå senest siste dag i den andre forelderens stønadsperiode, ikke hadde hjemmel i loven. Det samme gjaldt kravet om fremleggelse av arbeidsavtale innen samme tidspunkt, men dette kravet ble altså ikke lenger praktisert da A søkte om utsettelse av uttak av foreldrepenger.
- (80) Det er etter dette ikke nødvendig for meg å ta stilling til spørsmålet om Navs tidligere praksis innebar ulovlig indirekte diskriminering av menn.

Konklusjon og sakskostnader

- (81) Jeg er kommet til at det etter folketrygdloven i det tidsrommet denne saken gjelder, ikke var et vilkår for utsatt uttak av foreldrepenger at det var søkt om dette senest siste dag i den andre forelderens uttaksperiode.

- (82) Trygderettens kjennelse 3. desember 2020 bygger følgelig på uriktig rettsanvendelse og er ugyldig.
- (83) A har vunnet saken og har etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd krav på full erstatning for sine sakskostnader for Høyesterett. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for å gjøre unntak fra hovedregelen etter § 20-2 tredje ledd.
- (84) A har fremlagt sakskostnadsoppgave på 524 650 kroner med tillegg av merverdiavgift. Kravet gjelder i sin helhet salær for 101,5 timers arbeid. Kravet er noe høyt for én rettsdag i Høyesterett, men jeg finner i lys av sakens kompleksitet og styrkeforholdet mellom partene ikke tilstrekkelig grunn til redusere sakskostnadskravet.
- (85) Jeg stemmer for slik

D O M :

1. Trygderettens kjennelse 3. desember 2020 er ugyldig.
  2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet til A
655 812 – sekshundreogfemtifemtusenåttehundreogtolv – kroner innen
2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.
- (86) Dommer **Normann:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (87) Dommer **Ringnes:** Likeså.
- (88) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (89) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (90) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Trygderettens kjennelse 3. desember 2020 er ugyldig.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten ved Arbeids- og velferdsdirektoratet til A
655 812 – sekshundreogfemtifemtusenåttehundreogtolv – kroner innen
2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.